

Timmerlagningar Karleby klockstapel 2015

Text och foto av:
Björn Frodin, Timmerbjörn

Datum:
2015-11-03

TRADITIONSBÄRARNA

Yrkespecialister i samverkan
för bevarande av traditionella hantverk.

Klockstapelns bakgrund:

I slutet på 1980-talet gjordes utgrävningar på platsen där den nuvarande klockstapelns står. Spår från en gammal kyrkplats hittades. På samma plats som den nuvarande klockstapelns står hittades fragment av en klocka och nio stycken stensamlingar i en symmetrisk kvadrat, med stor sannolikhet från en tidigare klockstapel. Den nuvarande klockstapelns uppfördes 1992 av Ullervad-Leksbergs hembygdsförening.

Tidigare kända renoveringar:

Inga renoveringar har utförts sedan klockstapelns byggdes.

Syftet med timmerlagningarna:

Benen har varit hårt utsatta av väder och vind. Regnvatten har runnit längs med benen och in i märgsprickorna. Benen har varit nedgrävda i jorden/leran vilket gjort att de mer eller mindre kontinuerligt utsatts för fukt. Skadorna i form av röta i de nedre delarna av benen behöver nu åtgärdas.

Aktörer:

Beställare:

Ullervad-Leksbergs hembygdsförening

Antikvarisk expert:

Elisabeth Göthberg

Entreprenörer:

Björn Frodin, timmerman, Timmerbjörn

Jörgen Rånge, timmerman, Knapegården Bygg & Hantverk

Stefan Jonasson, timmerman, S.J Bygghantverk & Byggnadsvård

Tidsperiod:

september 2015

HANTVERKARENS DOKUMENTATION

Skador:

Benen är tillverkade av furu. Nedre delen på alla benen har mer eller mindre angripits av röta. På hörnbenen i NV och SV var enbart kärnan av friskt virke, se skada 1. Benen hade en ursprunglig dimension av 9x9 tum. Kvar fanns bara kärnan med en diameter av ca 4,5 tum. Hade benen tillverkats av furu med enbart kärna hade skadorna varit betydligt mindre.

Skada 1

Åtgärder:

De två hörnbenen i NV och SV beslutades att bytas ut med skarvning i höjd med klockan. De nya benen är tillverkade av lärk med hög andel kärna.

På övriga ben sågades rötskadade delar bort ca 70 cm upp från benens ändar. Kvar blev fyrkantiga ben med dimension ca 6x6 tum. En dropplist i kärnfuru gerades in runt de lagade benen, vilket leder ut vattnet från märgsprickorna och skyddar lagningarna från en del regnvatten.

De renkapade benen kläddes sedan med "holkar" tillverkade av lärk med hög andel kärna. "Holkarnas" yttermått är ca 9x9 tum, precis som benens.

De utbytta benen och "holkarna" har behuggets på samma sätt som de gamla benen. Denna huggning kallas idag "dalabilning", huggning tvärs fibrerna. Huggsättet har ingen historisk förankring från tiden när den första klockstapeln stod på platsen.

Dropplist

"Holkar"

Slutresultat:

Till höger visas de lagade benen med dropplister och "holkar". Ett av de utbytta benen (NV) visas också, notera att det inte har någon dropplist.

Gropen runt benen skall återfyllas med sten och inte jord/lera som tidigare. Förhoppningsvis skall detta göra att benen får ett betydligt bättre klimat än tidigare och inte behöva lagas på lång tid framöver. Ett visst underhåll med tjära och linolja behövs dock även framöver.

Nordvästra benet

